

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

№ 86

СЕРІЯ: «СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ»

**Луганськ
“Елтон-2”
2008**

УДК 631.5/9(06)+636(06)

Збірник наукових праць Луганського національного аграрного університету. Серія: „Сільськогосподарські науки” // Ред. В.Г. Ткаченко. – Луганськ: „Елтон-2” 2008. – № 86. – 478 с.

До збірника наукових праць вміщено результати наукових досліджень з проблем сільськогосподарських наук, які проводилися вченими, аспірантами та співробітниками Луганського національного аграрного університету та інших вузів і науково-дослідних установ.

Редакційна колегія:

Відповідальний редактор – ректор університету, доктор економічних наук, професор Ткаченко В.Г.

Заступник відповідального редактора – проректор з наукової роботи, доктор с.-г. наук, професор Дубін А.М.

Технічний секретар – Соколова Т.І.

Галузь науки – “Сільськогосподарські науки”:

✓ Голова – Кіричів І.В., доктор с.-г. наук, доцент, Луганського НАУ;

✓ Заступник голови – Афанасенко В.Ю., канд. с.-г. наук, доцент, Луганського НАУ;

✓ Відповідальний секретар і відповідальний за випуск збірника – Губарєв А.А., канд. с.-г. наук, доцент, Луганський НАУ;

Члени редакційної колегії:

✓ Горбя А.І. – доктор с.-г. наук, професор Луганського НАУ;

✓ Дранішев М.І. – доктор с.-г. наук, професор Луганського НАУ;

Несмашна О.Ю. – доктор с.-г. наук, старший науковий співробітник, Луганський НДІ агропромислового виробництва;

Копонля М.І. – доктор с.-г. наук, професор Луганського НПУ;

✓ Кочетков В.С. – кандидат с.-г. наук, професор Луганського НАУ;

✓ Денисенко А.І. – кандидат с.-г. наук, доцент Луганського НАУ;

Дубін А.М. – доктор с.-г. наук, академік УТА, професор, Луганського НАУ;

Рубан С.Ю. – доктор с.-г. наук, член-кореспондент УААН, академік-секретар УААН, м. Київ;

Єфименко М.Я. – доктор с.-г. наук, член-кореспондент УААН, заступник директора інституту розведення та генетики тварин УААН, с. Чубинське;

Котенлжн Г.П. – доктор с.-г. наук, професор Сумського НАУ;

Ліницьк В.С. – доктор с.-г. наук, професор Луганського НАУ;

Вакуленко І.С. – доктор с.-г. наук, завідувач лабораторії хутрового звірівництва і кролівництва П УААН, м. Харків.

Свідчення про державну реєстрацію ДК № 1137 від 3 січня 2003 р.

Друкується за рішенням Вченої ради Луганського НАУ.

Збірник включений до переліку № 3 наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт (з постанови президії ВАК України від 10 листопада 1999 р., № 3 – 05/11).

© Луганський національний аграрний університет, 2008

© Видавництво “Елтон-2”, 2008

© Автори статей, 2008

Розділ 2 – ТВАРИНИЦТВО

57	Беленгуровська Н.І., Адамс О.С., Тарнавський В.А. ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ГРУП КОРМІВ ПРИ ВЕДІННІ ВЯЖОМУ УТРИМАННІ	283
58	Беленгуров В.І., Лисенко І.О., Сметанський В.Г. АДАПТАЦІЯ РІЗНИХ ПОРІД ОВЕЦЬ У ПІВБАК ДІНАУ «КОЛОС»	288
59	Бірта Г.О. ПІСТОСТРУКТУРА ДЕЯКИХ М'ЯЗЬВ У СВИНІЙ ЧЕРВОНОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ЧЕРВОНОЇ ПОРОДИ	293
60	Бірта Г.А., Бурду Ю.І. М'ЯСО-САЛЬНІ ЯКОСТІ СВИНІЙ РІЗНИХ ПОРІД	297
61	Бірта Г.А., Рубальскі В.І. М'ЯСНІ ЯКОСТІ СВИНІЙ КРАСНОЇ БІЛОГОЛОВОЇ ПОРОДИ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД РІВНЯ ПРОТЕЇНУ В РАЦІОНІ	306
62	Болотина Н.В. РІСТ І РОЗВИТОК МОЛОДНЯКУ БУРОЇ ХУДОБИ РІЗНИХ ПЕРАСІВ	308
63	Гавриш М.М., Григоренко Н.В. ПРОГНОЗУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ КОРІВ МОЛОЧНИХ ПОРІД З УРАХУВАННЯМ ЇХ ЕМЕРКОГЕНЕЗУ	319
64	Дубін А.М., Афанасенко В.Ю. АНАЛІЗ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА В СТАДІ КОРІВ НАВЧАЛЬНО НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО АГРАРНОГО КОМПЛЕКСУ «КОЛОС» ДІНАУ	343
65	Іванюк П.І., Понібецький Ю.О. КОРТРИДІЯ НА ОЦІНКА РІЗНИХ СПОСОБІВ ПЕРЕДІНКУВАЦІЙНОЇ ОБРОБКИ ЖЕЛТІ КРОСУ «ХАББАРД»	321
66	Іванюк-Милотренко О.С. МОЛОЧНІСТЬ ВІДЛЕМАТОК ТАВРІЙСЬКОГО ТИПУ АСКАНІЙСЬКОЇ ТОНКОРУННОЇ ПОРОДИ З РІЗНОЮ ГУСТОТОЮ ВОЛНИ	325
67	Івченко В.М., Процишин Г.О. ГЕНЕАЛОГІЧНО-ГЕНЕТИЧНА СТРУКТУРА ПОПУЛЯЦІЇ ОВЕЦЬ АСКАНІЙСЬКОЇ ТОНКОРУННОЇ ПОРОДИ	329
68	Коваленський М.О., Гаранович І.І., Гаслова Л.А. ВПЛИВ ЛІТНЬОГО ТЕМПЕРАТУРНО-ВОЛОГОГО ФАКТОРУ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ТА АКЛІМАТИЗАЦІЮ ПЛОКА ВІДКИ КОРІВ	334
69	Коваленко В.М., Лисенко І.О. КОМПЛІКСНЕ ПОСЛІДАННЯ ЛІНІЙ У СВИНАРСТВІ	338
70	Корт І.В. ПРОДУКТИВНІСТЬ БАРАНЦІВ ХАРКІВСЬКОГО ВНУТРІШНЬОГОРОДЬКОГО ТИПУ ОВЕЦЬ ПОРОДИ ПРЕКОС ЗА РІЗНОГО РІВНЯ ГОДІВЛІ	343
71	Кочка Л.І. ЯКІСНИЙ СКЛАД МОЛОКА КОРІВ ЧЕРВОНОЇ СТЕПОВОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ЧЕРВОНОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРІД В УГДАК ДІНАУ «КОЛОС»	347
72	Лінійк В.С., Палагуца А.В. ВИКОРИСТАННЯ ГОДІВНИЦЬ БУНКЕРНОГО ТИПУ ПРИ ПІДЖИВЛЕННІ ПОРОСЯТ-СЖУНІВ	353
73	Лисенко І.О., Скоморох В.М., Коваленко В.М. РЕПРОДУКТИВНІ ЯКОСТІ СВИНОМАТОК ВЕЛИКОЇ БІЛОЇ ПОРОДИ ПРИ ЧИСТОПОРІДКОВОМУ РОЗВЕДЕННІ ТА ПІРІДІЗАДІ	357
74	Мамченко О.М., Портнянник С.В. ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН ВІДНОВЛЮВАЄМИХ АГРОБІОГЕОЦЕНОЗІВ ТА ЯКІСТЬ ҐРУНТІВ, КОРМІВ І ВИРОБЛЮЮГО ПОСІЛИЗУ ПРОМИСЛОВОГО ЦЕНТРУ МОЛОКА	361
75	Мельник Ю.Ф. ПОВТОРЮВАНИСТЬ ПРОСМІВ ЕКСТЕР'ЄРУ БУГАЙЦІВ М'ЯСНИХ, М'ЯСО-МОЛОЧНИХ ТА МОЛОЧНИХ ПОРІД	375
76	Наумова А.В., Савчук О.В. ТЕХНОЛОГІЧНІ ЗАХОДИ ВИРОЩУВАННЯ МОЛОДНЯКА ЧЕРВОНОЇ СТЕПОВОЇ І УКРАЇНСЬКОЇ ЧЕРВОНОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОД	381
77	Нестеренко В.В., Крижак Я.П. ЗМІНА РОСТУ ТЕЛЯТ ЗАЛЕЖОЮ ВІД ЧАСУ ПЕРШОГО ГОДУВАННЯ ПІСЛЯ НАРОДЖЕННЯ ТА СПОСОБУ ЇХ УТРИМАННЯ	385
78	Овчаренко Т.Л., Сметанський В.Г. МІЖПОРІДНІ РІЗНИЦІ ВМІСТУ БІЛКА В МОЛОЦІ КОРІВ	396
79	Очеретин О.О. ОЦІНКА ТА ДОБР БУТ АІВ-ПІЩІВНИКІВ ЗА ПОКАЗНИКАМИ ПЛЕМІННОЇ ЦІННОСТІ БАТЬКІВ	394
80	Перевит Г.О. ВПЛИВ НАТУРАЛЬНИХ І ТЕРМІЧНО ОБРОБЛЕНИХ БОБОВИХ НА СЖИВАННЯ І ПЕРЕТРАВЛЕННЯ ПІДЖИВНИХ РЕЧОВИН РАЦІОНІВ РЕКОМІЕНОВАНИМИ ТЕЛІЦЯМИ	399
81	Палагуца І.А. ОСОБЛИВОСТІ УСПАДКУВАННЯ ОСНОВНИХ ОЗНАК ПРОДУКТИВНОСТІ ВІДЦЯМИ ПОРОДИ КОЛВАРС	405
82	Сербина Н.О. ПРОДУКТИВНІ ЯКОСТІ ОВЕЦЬ ТАВРІЙСЬКОГО ТИПУ АСКАНІЙСЬКОЇ ТОНКОРУННОЇ ПОРОДИ РІЗНИХ КОНСТИТУЦІОНАЛЬНИХ ТИПІВ	410
83	Скрятець К.В. ДИНАМІКА ГЕНЕОРОНДУ СВИНІЙ АСКАНІЙСЬКОГО ТИПУ УКРАЇНСЬКОЇ М'ЯСНОЇ ПОРОДИ	416
84	Стриха Л.О. ПРОЯВ ПОКАЗНИКІВ РАЙНОГО ОНТОГЕНЕЗУ В БУГАЙЦІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЧЕРВОНОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ	420
85	Ткаченко І.В., Тонеткович Г.О. АНАЛІЗ СТАНУ ЧИСТОКРОВНОЇ ВЕРХОВОЇ ПОРОДИ В УКРАЇНІ	424
86	Черешков С.В. ВПЛИВ ЗАМІННИКА МОЛОКА НА РІСТ ТА РОЗВИТОК ТЕЛЯТ	424
	РЕЗЮМЕ	440

УДК 636.22/28.082.033

Л.О. Стріха*

ПРОЯВ ПОКАЗНИКІВ РАНЬОГО ОНТОГЕНЕЗУ В БУГАЙЦІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЧЕРВОНОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ

Миколаївський державний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

Найважливішими задачами у системі племінної роботи залишаються проблеми збільшення продуктивності тварин шляхом селекції та можливе її прогнозування на ранніх етапах постнатального розвитку. Це важливо тому, що в організмі великої рогатої худоби до тримісячного віку відбувається загальна фізіолого-біохімічна стабілізація, яка пов'язана зі зміною функціонального стану після народження [1].

Більшістю наукових досліджень доведено, що рівень продуктивних якостей худоби значно залежить від особливостей її розвитку та інтенсивності формування у ранньому онтогенезі, оскільки з віком можливості реалізації закладених у генотип потенцій неухильно звужуються, а фенотип накопичує вплив середовища [2,3].

Класиками вітчизняної та зарубіжної зоотехнічної науки доведено, що на генетичний потенціал нових поколінь тварин впливають як задатки батьків, так і матерів. Так, окремі дослідники встановили, що від високопродуктивних матерів одержані сини з високою м'ясною продуктивністю [5]; за іншими дослідженнями [4,6] інтенсивність росту маси бичків від корів із низькою молочною продуктивністю більша, ніж від високопродуктивних; деякі вчені вважають, що рівень молочної продуктивності матері не впливає на інтенсивність росту маси бичків [6].

Таким чином, більшістю наукових досліджень доведено, що ріст і розвиток теляти залежать від фізіологічних та морфологічних характеристик матері, які в значній мірі можуть визначати норму його реакції на зовнішнє середовище і особливо в ранньому онтогенезі. Проте існуючі дані досить суперечливі, тому метою наших досліджень було визначити вплив продуктивності матері на показники раннього онтогенезу бугайців.

Матеріали і методи досліджень

Дослідження проводили в племзаводі ПОК "Зоря" Херсонської області на 108 бугайцях української червоної молочної породи.

За матеріалами племінного і зоотехнічного обліку визначали походження телят і продуктивність їх корів-матерів за ту лактацію, під час якої відбувався ембріональний розвиток бугайців. Живу масу бугайців визначали за результатами щомісячних зважувань методом лінійної інтерполяції на "ювілейну" дату. Одержані дані опрацьовано біометрично за методами М.О. Плохінського [7].

результати і обговорення

За результатами досліджень встановлено, що рівень молочної продуктивності матерів впливає на живу масу нащадків, а саме: збільшення величини надою понад 6000 кг молока за лактацію зумовлює народження телят з меншою живою масою та зменшення у них інтенсивності росту в ранньому онтогенезі.

Оптимальним рівнем молочної продуктивності, який узгоджується із вищими показниками живої маси нащадків є величина надою, яка характерна для корів-матерів середньої тупи і становить 4500-6000 кг. Вважаємо, що при такому рівні обмінні процеси сприяють рівномірному розвитку і продуктивності матері і плода, що проявляється в показниках живої маси в ранньому онтогенезі (табл. 1).

Таблиця 1

Зміна живої маси бугайців української червоної молочної породи залежно від продуктивності матері. $\bar{x} \pm Sx$

Рівень продуктивності матері		n	Жива маса у випі, кг			
			при народженні	1 міс.	3 міс.	6 міс.
Низький	3870±97	24	31,2 ± 0,40	47,0 ± 0,45	83,3 ± 1,04 *	143,4 ± 2,46
Середній	5276±71	37	31,8 ± 0,28 **	47,6 ± 0,43 *	83,1 ± 1,45	145,2 ± 2,74 *
Високий	6924±150	22	31,2 ± 0,53	47,2 ± 0,52	82,7 ± 1,40	143,9 ± 3,57
Всього	5297±138	83	31,5 ± 0,26 *	47,3 ± 0,38 *	83,0 ± 0,96 *	144,3 ± 2,53
Первістки н/т	-	25	30,5 ± 0,34	45,8 ± 0,61	78,9 ± 1,65	136,5 ± 3,06
Разом	-	108	31,2 ± 0,19	47,0 ± 0,26	82,1 ± 0,74	142,5 ± 1,62

Примітка. * P > 0,95; ** P > 0,99; *** P > 0,999

За живою масою бугайці, одержані від матерів з середнім рівнем продуктивності вірогідно переважають бугайців, які народженні коровами-матерями при першому отеленні. Тобто у тварин української червоної молочної породи проявляється таж закономірність, що й в інших порід великої рогатої худоби, а саме: що від первісток одержують нащадків з меншою живою масою. До того ж, що ця закономірність проявляється і в періоди їх вирощування. Аналогічні результати отриманні й іншими дослідниками [6].

Виявлені тенденції щодо росту і розвитку бугайців української червоної молочної породи від народження до 6-місячного віку мають місце і при врахуванні факторів впливу, а саме: генотипу і рівня продуктивності матері. При розподіленні тварин за материнською і батьківською спадковістю і рівнем продуктивності матерів виявлено неоднозначність росту бугайців в ранньому онтогенезі (табл. 2). Встановлено, що кращим ростом характеризуються бугайці, одержані від матерів з англєрською спадковістю та середнім рівнем продуктивності.

Вплив спадкових факторів на ріст і розвиток бугайців української червоної
молочної породи в ранньому онтогенезі, $\bar{X} \pm S\bar{x}$

Фактори впливу			Жива маса у виді, кг					
генотип	рівень продуктивності матері	n	при народженні	1 міс.	3 міс.	6 міс.		
За материнського спадковостю	АЧС + Г	низький	15	31,1 ± 0,41	45,8 ± 0,17	79,2 ± 2,27	134,6 ± 5,23	
		середній	23	32,01 ± 0,36 *	47,2 ± 0,53 *	80,8 ± 1,91	139,8 ± 3,16	
		високий	13	31,3 ± 0,75	47,04 ± 0,71	83,4 ± 2,08	143,6 ± 4,70	
		первістки н/л	15	30,6 ± 0,50	45,8 ± 0,87	78,7 ± 2,36	137,8 ± 5,93	
		разом	66	31,2 ± 0,23	47,0 ± 0,33	82,1 ± 1,91	142,0 ± 2,11	
	А + Г	низький	9	31,4 ± 0,86	47,6 ± 0,57	83,6 ± 1,44	145,7 ± 5,78	
		середній	14	31,3 ± 0,46	48,2 ± 0,72 *	86,9 ± 1,84 *	154,0 ± 4,20 ***	
		високий	9	31,1 ± 0,76	47,4 ± 0,79	81,8 ± 1,74	144,3 ± 5,83	
		первістки н/л	10	30,3 ± 0,43	45,8 ± 0,87	79,2 ± 2,27	134,6 ± 5,23	
		разом	42	31,1 ± 0,28	46,9 ± 0,41	82,1 ± 1,05	143,4 ± 2,54	
За батьківським спадковостю, породність за голштинським	< 50 % Г	низький	10	31,4 ± 0,71	46,9 ± 0,80	81,2 ± 1,73	142,1 ± 3,62	
		середній	11	31,4 ± 0,57	47,1 ± 0,63	81,0 ± 2,23	139,6 ± 5,07	
		високий	4	32,3 ± 1,30	49,1 ± 0,88	84,1 ± 1,52	147,4 ± 6,37	
		первістки н/л	-	-	-	-	-	-
		разом	25	31,5 ± 0,42	47,3 ± 0,46	81,6 ± 0,21	141,8 ± 2,79	
	50-75 % Г	низький	10	30,3 ± 0,37	46,6 ± 0,64	85,6 ± 1,35 *	146,3 ± 3,27 *	
		середній	20	31,6 ± 0,38 *	47,1 ± 0,59	82,4 ± 2,22	145,4 ± 3,95	
		високий	11	30,9 ± 0,92	46,3 ± 0,73	81,8 ± 2,46	139,0 ± 5,65	
		первістки н/л	13	30,7 ± 0,55	46,2 ± 0,90	80,2 ± 2,18	138,3 ± 3,42	
		разом	54	31,0 ± 0,28	46,6 ± 0,36	82,3 ± 1,15	142,5 ± 2,54	
> 75 % Г	низький	4	33,3 ± 0,59 ***	48,5 ± 0,67	82,8 ± 2,47	149,6 ± 5,03		
	середній	6	33,0 ± 0,5	50,5 ± 0,58 ***	89,7 ± 1,62 ***	144,7 ± 3,42 **		
	високий	7	31,2 ± 0,51	47,5 ± 0,84	81,5 ± 2,15	142,0 ± 5,63		
	первістки н/л	12	30,7 ± 0,42	45,1 ± 0,87	77,5 ± 2,33	134,6 ± 5,23		
	разом	29	31,9 ± 0,38	47,4 ± 0,36	82,1 ± 1,11	141,7 ± 2,59		

Збірник наукових праць Львівського НАУ

422

Щодо впливу батьківської спадковості то проявляється аналогічна тенденція, тобто найвищу живу масу мають бугайці народжені матерями з середнім рівнем продуктивності.

Висновки

1. Рівень молочної продуктивності корів-матерів впливає на інтенсивність росту бичків української червоної молочної породи в ранньому онтогенезі.
2. Бугайці, які народжені матерями з високою продуктивністю характеризуються нижчими показниками живої маси від народження до 6-місячного віку.
3. Від корів-первісток отримують телят з меншою живою масою порівняно з повновіковими коровами.

Література

1. Смирнов О.К. Ранее определение продуктивности животных. – М.: Колос, 1997. – 112 с.
2. Довгоба Б.Е. О процессах реализации генетической информации в связи с вопросами разведения сельскохозяйственных животных // Повыш. степени использования кормов у с.-х. животных. – Харьков, 1976. – Т. 217. – С. 37-42.
3. Винничук Д.Т., Трофименко А.И., Сирацкий И.З., Гуменко Е.Б. Прогнозирование молочной продуктивности крупного рогатого скота. – К.: Укр НИИНТИ і осллана УССР, Укр НИИ плем. – 1991. – 32 с.
4. Прудов А.И., Переверзев Д.Б. Прирост бычков в зависимости от молочной продуктивности матерей // Животноводство. – 1979. – №3. – С. 28-30.
5. Попов В.П., Тымчук В.В. Связь между индексами племенной ценности в смежных поколениях // Бюллетень ВНИИ РИЖ. – Л., 1984. – Вып. 77 – С. 29-30.
6. Сахачький П.С., М.С. Гавриленко Вплив рівня продуктивності матерів на ріст, розвиток і відтворювальну здатність бугайів // Розведення і генетика тварин. – К.: Аграрна наука. – 1999. – Вип. 30. – С. 58-61.
7. Плехинский Н.А. Руководство по биометрии для зоотехников – М.: Колос, 1969. – 256 с.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

№ 86

**Серія
“СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ”**

Спеціальний випуск

УДК 631.5/9(06)+636(06)

Оригінал-макет підготовлено в Луганському НАУ Губарєвим А.А.

Надруковано з готових оригінал-макетів у видавництві «Елтон-2»

Свідчення: серія ДК № 878 від 29.03. 2002 р.

Підписано до друку 23.05.2008 р.

Папір Polspeed

Гарнітура Times

Друк Rprint RISON

Ум. друк. арк 10.7

Замовлення № 340

Наклад 300 прим.

Ціна договірна

91016, г. Луганск, ул. Коцюбинского, 2/2.

Издательство ООО «Элтон-2».

☎ /0642/55-19-83